

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen vuoden 2015 toimintakertomus

Yhdistyksen tarkoitus

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen sekä mahdollisuuden mukaan muiden kansojen ja alueiden muinaisuutta valaisevaa muinaistieteellistä, kansatieteellistä, taidehistoriallista ja kulttuurihistoriallista tutkimusta, levittää tietoa sekä herättää ja pitää vireillä kansan kiinnostusta kulttuuriperintöönsä. Tätä toimintaa yhdistys harjoitti jo 145 vuoden kartuttamalla kokemuksella. Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseura.

Kokoukset ja yleinen toiminta

Yhdistys piti vakiintuneeseen tapaan seitsemän jäsenkokousta, joista neljä oli kevätkaudella ja kolme syyskaudella. Kokoukset pidettiin Suomen kansallismuseon auditoriossa aina kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona, paitsi vuosikokous, joka pidettiin torstaina 7.5.2015. Kevätkauden kuukausikokousten yhteisenä teemana oli *Pyhät tilat*. Syyskauden teemana oli *Teollisuuden ja tekniikan perintö*, Euroopan kulttuuriympäristöpäivien teemavuoden mukaan. Kokousten yhteydessä jäsenille esiteltiin valikoidusti julkaisuvaihdon kautta saatua uutta kirjallisuutta.

Helmikuun kokouksessa 4.2.2015 TM, FM Oscar Ortiz-Nieminen esitelmöi aiheesta *Hengellisen tilan maalliset huoneet: ”monitoimikirkko” modernina arkkitehtuuri-innovaationa*. Ortiz-Niemisen väitöstutkimuksen aiheena on kirkkorakennusten tilanjaossa tapahtuneet muutokset 1800-luvun lopulta 1930-luvulle. Kokouksessa oli läsnä 27 henkeä.

Maaliskuun kokouksessa 4.3.2015 esitelmän piti tutkijatohtori Tiina Äikäs aiheesta *Pyhä tila saamelaisten uhripaikoilla - ääniä, liikettä ja kommunikointia kivien kanssa*. Äikäs on tutkinut saamelaisten uhripaikkoja, seitoja, erilaisin arkeologisin ja luonnontieteellisin menetelmin selvittääkseen niiden käytön aikajännettä ja niillä harjoitetun toiminnan laatua. Seitojen äänimaisemaa on tutkittu myös arkeoakustisin tutkimuksin. Kokouksessa oli läsnä 37 henkeä.

Huhtikuun kokouksessa 1.4.2015 esitelmöi FT Laura Hirvi aiheesta *Exploring the sacred space in Sikh homes and the Sikh temple in Finland*. Esitelmässä käsiteltiin sikhien uskonnollisia tapoja ja käsityksiä pyhästä sekä uskonnon historiaa ja sikhiläisyyttä Suomessa. Kokouksessa oli läsnä 14 henkeä.

Vuosikokouksessa 7.5.2015 puheenjohtaja, professori Mika Lavento esitelmöi aiheesta *Olivatko pronssikauden röykkiöt pyhiä? Suomen pronssikauden röykkiöiden monet merkitykset tarkastelussa*. Esitystä oli kuuntelemassa 45 henkeä ja kokouksessa läsnä 40 henkeä.

Lokakuun kokouksessa 7.10.2015 esitelmän pitäjänä oli FM Kirsi Luoto otsikolla *Tervan valmistuksen merkit maassa - tervahaudat arkeologisina tutkimuskohteina*. Esitelmä käsitteli Luodon kokemuksia tervahautojen arkeologisesta tutkimuksesta ja tervahautoja muinaisjäänneksenä. Keskusteltiin myös laajemmin muinaisjäänneksen suojelusta ja sen käytännöistä koskien tervahautojen kaltaisia muinaisjäänneksiä. Kokouksessa oli läsnä 36 henkeä.

Marraskuun kokouksessa 4.11.2015 esitelmöi FT Henrik Wager aiheesta *Teollisuusperinnön arvotus- ja suojelukysymyksiä*. Wager työskentelee Uudenmaan ELY-keskuksessa ja kertoi neljän esimerkin kautta teollisuuden rakennus- ja kulttuuriperinnön haasteista ja mahdollisuuksista viranomaistyössä. Kokouksessa oli läsnä 25 henkeä.

Joulukuun kokouksessa 2.12.2015 FT Sanna Lillbroända-Annala esitelmöi aiheesta *Från industriarv till kunskapsfabrik. Arkenkvarteret i Åbo som exempel på kulturarv och historiebruk*. Teollisuuden kulttuuriperintöä ja historiankäyttöä lähestyttiin Turun Arken-korttelin kautta. Arken kuuluu Suomen vanhimpiin teollisuuskortteleihin, joka monien vaiheiden ja restauroinnin jälkeen on nyt Åbo Akademin käytössä mm. kokous- ja juhlatiloina. Kokouksessa oli läsnä 29 henkeä.

Lisäksi elokuussa toteutettiin yhdistyksen kesäretki 22.8.2015. Retkipäivän ensimmäinen kohde oli Raaseporin linna, jossa opasti dosentti Georg Haggrén. Lounas syötiin Slottknektens Stuga-ravintolassa linnanraunioiden läheisyydessä. Lounaan jälkeen tutustuttiin Inkoon keskiaikaiseen kirkkoon Tor Löjtlinin opastamana. Kirkon jälkeen saimme opastuksen Degerby Igor-museossa opas Berndt Gottbergin johdolla. Museo-opastukselta siirryttiin juomaan pullakahvit museon konttorirakennuksessa ja sen jälkeen Gottberg opasti kiertoajelun neuvostokohdeilla. Ilma oli aurinkoinen ja kaunis. Retkelle osallistui 24 henkeä.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana 6 kertaa. Pykäläiä johtokunnan kokousten pöytäkirjoihin kertyi yhteensä 66.

Yhdistyksen työjäsenien neuvottelukunnan sääntömääräinen kokous pidettiin 7.5.2015 klo 17 Suomen kansallismuseossa. Paikalla oli yhdeksän henkilöä. Kokouksessa keskusteltiin muun muassa yhdistyksen osallistumisesta tuleviin juhlavuosiin, kuten Kansallismuseon 100-vuotisjuhlavuoteen 2016 ja itsenäisyyden juhlavuoteen 2017. Helsingin yliopiston filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen johtaja, professori Matti Sintonen esitteli yliopistossa viime aikoina tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutusta opetukseen ja tutkimukseen. Kokouksessa ehdotettiin yhdistyksen ulkomaiseksi jäseneksi FT Krista Kodresia. Ehdotus esiteltiin vuosikokoukselle, jossa se hyväksyttiin.

Huomionosoitukset

29.5.2015 tuli kuluneeksi 100 vuotta J. R. Aspelinin kuolemasta, minkä kunniaksi yhdistys suoritti käynnin Aspelinin haudalle Hietaniemen hautausmaalle.

Julkaisutoiminta

Yhdistyksen johtokunta keskusteli sähköisestä julkaisemisesta monissa kokouksissa ja syksyllä 2015 asiaa ryhdyttiin edistämään digitointiprojektin muodossa, joka kuitenkin varsinaisesti käynnistyy vasta vuonna 2016. *Finskt Museum* on siirtymässä uusien julkaisuiden ilmestymiseen vapaasti saatavassa elektronisessa muodossa vuoden embargolla.

Vuoden 2015 aikana yhdistykseltä ilmestyivät seuraavat julkaisut:

Suomen Museo 2014. Toim. Outi Järvinen. Kirjoittajat: Jasse Tiilikkala, Tiina Miettinen, Marko Lamberg, Tuukka Talvio, Hannu Matikka, Matti Räsänen ja Teppo Korhonen. Vammalan kirjapaino Oy. 107 sivua.

Finskt Museum 2013–2015. Toim. Anna Wessman & Ulrika Rosendahl. Kirjoittajat: Cajsa S. Lund, Kristiina Mannermaa, Riitta Rainio, Jean-Loup Ringot, An-nemies Tamboer, Leena Pietilä-Castrén, Ingrid Gustin, Kristin Ilves, Katri Vuola, Elina Terävä, Janne Harjula, Auli Bläuer, Sonja Hukantaival, Janne Ikäheimo, Heini Kirjavainen, Tanja Ratilainen, Visa Immonen, Niklas Eriksson, Annika Ingrid Winberg, Anna Sivula, Susanna Siro, Tiina Vasko, Marika Sandell, Elina Räsänen. Waasa Graphics Oy. 252 sivua.

Kirjasto, kirjavarasto, julkaisuvaihto ja kirjalahjoitukset

Vuonna 2015 yhdistyksellä oli 201 ulkomaista ja 80 kotimaista vaihtosuhdetta. Monografoita luetteloitiin 174 ja kausijulkaisu vuosikertoja 378. Vaihtojen kautta saadut kirjat on sijoitettu Museoviraston kirjastoon.

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen julkaisujen päämyyntikanava oli Tiedekirja. Yhdistys myi kirjojaan lisäksi suoraan erilaisissa tapahtumissa, kuten Museoviraston arkeologisten kenttätöiden esittelytilaisuudessa. Yhdistyksellä on myytävälle julkaisuille varastotila Kulosaarissa. Loput kirjat sijaitsevat Urajärven kartanon kirjavarastossa sekä Tieteellisten Seurain valtuuskunnan kirjavarastossa, joka vuoden 2015 aikana muutti Kruunuhaasta Marjaniemeen. Koska yhdistyksen varastot ovat erittäin täynnä, ovat julkaisuiden hinnat suoraan varastosta ostettaessa hyvin edulliset.

Talous ja erityishankkeet

Yhdistyksen vakituinen kokoustoiminta ja jäsenkirjeet rahoitettiin jäsenmaksukertymällä. Jäsenmaksu vuosijäseniltä oli 15 euroa, ainaisjäseniltä 200 euroa ja lahjoittajajäseniltä 500 euroa.

Tieteellisten seurain valtuuskunta myönsi avustusta yhdistyksen julkaisutoimintaan yhteensä 14 500 euroa, josta Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirjalle 5 000 euroa, Kansatieteelliselle Arkistolle 1500 euroa, Iskokselle 3000 euroa, Suomen Museolle 3 000 euroa ja Finskt Museumille 2 000 euroa.

Suomen Muinaismuistoyhdistys osallistui Helsingissä järjestetyn arkeologian alan kaksoiskonferenssin *X Nordic Meeting on Stratigraphy / Scientific Methods in Archaeology* järjestämiseen. Konferenssi pidettiin 20.–23.10.2015 ja siihen osallistui yhteensä 125 henkilöä Suomesta ja muista Pohjoismaista sekä mm. Virosta, Venäjältä, Latviasta, Saksasta ja Isosta-Britanniasta. Ohjelmaan kuului seminaariesitelmien lisäksi illanvietto LUOMUS-museon tiloissa ja konferenssi-illallinen ravintola Ostrobotniassa.

Suomen Muinaismuistoyhdistys oli mukana Esinetutkimusverkosto Artefactan toiminnassa myös vuonna 2015. Artefacta jatkoi uutisten (20 kpl) ja vertaisarvioitun Artefactum-sarjan julkaisemista. Se on hyväksytty Julkaisufoorumin tasolle 1 ja noudattaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan vertaisarviointitunnuksen käytölle asetettuja ehtoja. Artefactumissa julkaistiin artikkelit: Kuokkanen, T. & Mutka, K. & Ylimaunu, T.: *Nappeja, solkia ja asetuksia: lainsäädännön vaikutus pukeutumiseen varhaismodernissa Oulussa*” (osa Tiina Kuokkasen artikkeliväitöskirjaa) ja Paaskoski, L.: *Lyylin puuloota: merkitysanalyysi esineen tulkinnassa*. Artefacta tarjosi keskustelupalstallaan mahdollisuuden esineaiheiseen keskusteluun, joka on saanut entistä ammattimaisemman roolin Museoviraston tultua mukaan omalla *Museovirasto kysyy* – osiollaan. Artefactan verkkopalveluun on rekisteröitynyt 855 käyttäjää (55 uutta jäsentä vuodessa) ja sen Facebook-sivulla on 467 tykkääjää (167 uutta tykkääjää vuodessa). Artefactan neuvottelukunta kutsui jäsenikseen käsityötieteen yliopistonlehtori Päivi Fernströmin (Helsingin yliopisto) sekä taiteen ja kulttuurin historian pulaisprofessori Paula Hohdin (Aalto-yliopisto).

Jäsenistö 2015

Uusiksi vuosijäseniksi hyväksyttiin Kimmo Aaltonen, Sirkka-Liisa Hollmén, Kent Jensen, Aino Koivukari, Kirsi Luoto, Katja Remsu, Tiina Tavela ja Leena Valkeapää. Yhdistykseen kuului vuoden lopussa 419 jäsentä.

Johtokunta ja toimihenkilöt

Johtokunta järjestäytyi Kansallismuseossa pidetyssä vuosikokouksessa 7.5.2015. Yhdistyksen puheenjohtajaksi kaudelle 2015–2016 valittiin professori Mika Lavento. Erovuorossa olivat FT Elina Anttila ja FM Hanna Forssell. Forssellin tilalle valittiin FT Tytti Steel ja Anttila valittiin uudelle toimikaudelle. Johtokunnassa jatkoivat dosentti Renja Suominen-Kokkonen, dosentti Pirjo Uino, dosentti Pia Olsson sekä dosentti Petri Halinen.

Yhdistyksen toimihenkilöitä vuonna 2015 olivat sihteeri FM Irene Nurminen (18.9.2015 asti), sihteeri FM Liisa Kunnas-Pusa (18.9.2015 lähtien), varainhoitaja merkonomi Peter Walden, julkaisuvarastonhoitaja FM Mervi Suhonen, kirjastonhoitaja FM Hannele Dahl ja varasihteeri FM Frida Ehrnsten (16.10.2015 lähtien).

Yhdistyksen tilintarkastajaksi valittiin vuosikokouksessa 7.5.2015 HTM-yhteisö APK-Auditing Oy, päävastuullisena HTM Aarto Hirvi. Tarvittaessa yhteisö valitsee keskuudestaan varatilintarkastajan.